

**Հայաստանի Հանրապետության  
Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների  
նախարարություն**

**Հայաստան - Ջրային և ոռոգման ծառայությունների  
բարելավման ծրագիր (P508124)**

**Բազմափուլային ծրագրային մոտեցման 1-ին փուլ**

**ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ  
ՀԱՆՁՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆ (ԲՍՀՊ)**

**Գնահատման տարբերակ**

**Մարտ 2025**

**ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆ**

1. Վարկային Համաձայնագրի («Համաձայնագիր») համաձայն ՀՀ կառավարության («Վարկառու») կողմից իրականացվելու է «Հայաստանի Ջրային և ոռոգման ծառայությունների բարելավման ծրագիր» բազմափուլ ծրագրային մոտեցման 1-ին փուլի ծրագիրը («Ծրագիր»)՝ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության (ՏԿԵՆ) և վերջինիս Ջրային կոմիտեի (ՋԿ) ներգրավմամբ: Ինչպես սահմանված է Համաձայնագրում՝ Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկը («Բանկը») համաձայնություն է հայտնել ապահովել Ծրագրի ֆինանսավորումը:
2. Վարկառուն պետք է ապահովի, որ Ծրագիրն իրականացվի ինչպես Բնապահպանական և սոցիալական ստանդարտների (ԲՍՍ) այնպես էլ սույն Բնապահպանական և սոցիալական հանձնառությունների պլանի (ԲՍՀՊ) Բանկի պահանջներին համապատասխան: ԲՍՀՊ-ն կազմում է համաձայնագրի մաս: Եթե սույն փաստաթղթում այլ բան սահմանված չէ, Համաձայնագրում հապավումների համար առկա են իրենց սահմանումները:
3. Սույն ԲՍՀՊ-ով սահմանվում են նյութական միջոցները և գործողությունները, որոնք կամ իրականացվելու են Վարկառուի կողմից կամ Վարկառուն նպաստելու է դրանց իրականացմանը, ինչպես նաև անհրաժեշտության դեպքում, սահմանելու է դրանց համապատասխան ժամկետները, ինչպիսիք են ինստիտուցիոնալ, կադրային, ուսուցման, մոնիտորինգի և հաշվետվությունների կազմակերպում և բողոքների կառավարում: ԲՍՀՊ-ն նաև սահմանում է բնապահպանական և սոցիալական (ԲՍ) փաստաթղթերը, որոնք պետք է պատրաստվեն կամ թարմացվեն, իրականացվեն խորհրդակցություններ, հրապարակվեն և իրականացվեն Ծրագրի շրջանակներում Բանկի համար ընդունելի ձևով՝ համահունչ ԲՍՍ-ներին: Նշված ԲՍ փաստաթղթերը կարող են ժամանակ առ ժամանակ վերանայվել Բանկի կողմից՝ նախնական գրավոր համաձայնությամբ: Ինչպես նախատեսված է նշված Համաձայնագրով, Վարկառուն պետք է ապահովի բավարար միջոցների առկայությունը՝ ԲՍՀՊ-ի իրականացման ծախսերը հոգալու համար:
4. Ըստ Բանկի և Վարկառուի միջև պայմանավորվածության, սույն ԲՍՀՊ-ն ժամանակ առ ժամանակ ըստ անհրաժեշտության կվերանայվի, որպեսզի ներառվեն և արտացոլեն Ծրագրում իրականացված կամ չնախատեսված հանգամանքներով պայմանավորված փոփոխությունները՝ ըստ Ծրագրի պահանջների: Այս պարագայում Բանկը և Վարկառուն ըստ պայմանավորվածության թարմացնում են ԲՍՀՊ-ն, որպեսզի այս փոփոխությունները արտացոլվեն, Բանկի և Վարկային Համաձայնագրում նշված Վարկառուի ներկայացուցչի՝ ՏԿԵՆ ՋԿ միջև գրավոր հաստատված նամակագրությամբ: Թարմացված ԲՍՀՊ-ն պետք է սեղմ ժամկետում հրապարակվի Վարկառուի կողմից:
5. Ստորև բերված <<Իրականացման պատրաստականության ցուցիչներ>> ենթաբաժինը սահմանում է այն գործողություններն ու միջոցառումները, որոնք պետք է մշտադիտարկվեն՝ գնահատելու համար Ծրագրի պատրաստականությունը՝ սույն ԲՍՀՊ-ին համապատասխան: Այնուամենայնիվ, սույն ԲՍՀՊ-ի բոլոր գործողություններն ու միջոցառումները պետք է իրականացվեն այնպես, ինչպես նշված է ստորև նշված «Ժամանակացույց» սյունակում, անկախ նրանից, թե դրանք առկա են նշված ենթաբաժնում:



Նյութական միջոցներ և գործողություններ	Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
<b>ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՎ ԿԱՐԴՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԱԿՑՈՒՄ</b>		
<p>Ա. <b>ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ</b></p> <p>ա) Ծրագրի համակարգման թիմի (ԾՀԹ) կազմում ապահովել Բնապահպանական և Սոցիալական հարցերով զբաղվող թիմի առկայություն, որը պատասխանատու կլինի ԲՄ կառավարման համար՝ ներառյալ ենթածրագրերի մակարդակով ԲՄ գնահատումը և գործիքակազմի պատրաստումը, վերահսկողությունը, կարողությունների զարգացումը և հաշվետվությունների ներկայացումը: Թիմը պետք է բաղկացած լինի համապատասխան որակավորում ունեցող անձնակազմով և ռեսուրսներով՝ աջակցելու ծրագրի բնապահպանական, սոցիալական, առողջության և անվտանգության (ԲՄ) ռիսկերի և ազդեցությունների կառավարմանը: Թիմի կազմում պետք է ներգրավված լինեն առնվազն մեկ բնապահպանական մասնագետ և մեկ սոցիալական մասնագետ:</p> <p>Համագործակցել համապատասխան պետական մարմինների հետ ինչպես ազգային, այնպես էլ ենթաազգային մակարդակներում, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպությունների հետ՝ Ծրագրի ԲՄ ռիսկերը և ազդեցությունները կառավարելու համար:</p>	<p>Ա. Նշանակել բնապահպանական և սոցիալական մասնագետներ ուժի մեջ մտնելու օրվանից և շինարակական աշխատանքների մեկնարկից ոչ ուշ քան 45 օր հետո:</p> <p>Բ. Մինչև ծրագրի գործողությունների մեկնարկը, որտեղ նախատեսվում են էական ԲՄ ազդեցություններ:</p>	<p>ԾՀԹ</p>

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
Բ	<p><b>ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ</b></p> <p>Պատրաստել, ընդունել և իրականացնել կարողությունների զարգացման ծրագիրը(ԿԶԾ) որպես Բնապահպանական, սոցիալական կառավարման շրջանակի (ԲՄԿՇ) և Ծրագրի գործառնական ձեռնարկ (ԾԳՁ) մասը, ներառելով բայց ոչ սահմանափակելով՝</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>վերապատրաստումներ ԾՀԹ-ի աշխատակիցների, համապատասխան պետական շահագրգիռ մարմինների, Զրոգտագործող ընկերությունների (ԶՕԸ), կապալառուների և վերահսկող ինժեներների համար Ծրագրի հիմնական ԲՄ ասպեկտների վերաբերյալ: Այն կընդգրկի ծրագրի և ենթածրագրի մակարդակով իրականացվող գործողությունների Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցության գնահատումները (ԲՄԱԳ), Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլանները (ԲՄԿՊ), Աշխատանքային առողջության և անվտանգության ապահովում (ԱԱԱ), Համայնքի առողջության և անվտանգության ապահովում, (ՀԱԱԱ), արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածություն և արձագանք, շահագրգիռ կողմերի ներգրավումը, սեռական շահագործման և բռնության (ՄՇԲ) և սեռական ոտնձգությունների (ՍՈ) կանխարգելում ու կառավարում, և բողոքների լուծում:</li> <li>Համայնքի ներգրավման նիստեր և իրազեկման ծրագրեր Ծրագրի համապատասխան ԲՄ ասպեկտների վերաբերյալ՝ Ծրագրի ավելի անվտանգ իրականացումը խթանելու և ազդակիր համայնքներին իրենց իրավունքներն ու աջակցության գործող համակարգերը ներկայացնելու համար:</li> </ul>	<p>Ընդունել ոչ ուշ, քան ուժի մեջ մտնելու օրվանից 3 (երեք) ամիս հետո և դրանից հետո պահպանել Ծրագրի իրականացման ընթացքում:</p>	ԾՀԹ
<b>ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ</b>			
Գ	<p><b>ԿԱՆՈՆԱՎՈՐ ՀԱՇՎԵՏՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</b></p> <p>Պատրաստել և ներկայացնել Բանկին կանոնավոր կերպով մշտադիտարկման հաշվետվություններ՝ ծրագրի Բնապահպանական, սոցիալական, առողջության և անվտանգության կատարողականի վերաբերյալ Հաշվետվությունները պետք է ներառեն.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ըստ ԲՄԿՇ-ի, Տարաբնակեցման շրջանակի (ՏՇ) և ԲՄՀՊ-ի ԲՄ փաստաթղթերի պատրաստման և իրականացման կարգավիճակը:</li> </ul>	<p>Բանկին ներկայացնել կիսամյակային հաշվետվություններ սկսած ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից ոչ ուշ, քան 20 աշխատանքային օր հետո:</p>	ԾՀԹ

	Նյութական միջոցներ և գործողություններ	Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ակտիվ շահակիրների մասնակցության գործունեության համառոտ նկարագրություն՝ ըստ Շահակիրների Ներգրավման Պլանի (ՇՆՊ)՝ այդ թվում Ծրագրի և ենթածրագրի մակարդակներում: ԲԼՄ ներկայացված և գրանցամատյանում արձանագրված բողոքները, դրանց լուծման մեջ ձեռք բերված առաջընթացը:</li> <li>Կապալառուների և ենթակապալառուների ԲՄ հաշվետվությունը, որն ամփոփված է կապալառուների և տեխնիկական հսկողության ընկերությունների հաշվետվություններում:</li> <li>Ստորև բերված Ե - ենթակետի գործողությունների շրջանակներում հաղորդված միջադեպերի և պատահարների, ինչպես նաև Համաշխարհային Բանկի կողմից սահմանված անհամապատասխանության դեպքերի թվի և դրանց լուծման կարգավիճակը:</li> <li>Կարողությունների զարգացման կարգավիճակը վերոնշյալ Բ- ենթակետի գործողությունների շրջանակներում</li> </ul>	<p>ԲՄ կատարողականի կարգավիճակը պետք է ամփոփվի և ներառվի Ծրագրի առաջընթացի կիսամյակային հաշվետվություններում:</p> <p>Յուրաքանչյուր հաշվետվություն պետք է ներկայացվի Բանկին ոչ ուշ, քան յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակահատվածի ավարտից 45 օր հետո:</p>	
Դ	<p><b>ԿԱՊԱԼԱՌՈՒՆԵՐԻ ԱՄՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ</b></p> <p>Պահանջել կապալառուներից և տեխնիկողության ընկերություններից ներկայացնել ամսական ԲՄ կատարողականի մշտադիտարկման հաշվետվություններ՝ մրցութային փաստաթղթերում և պայմանագրերում նախատեսված չափանիշներին համապատասխան, և փոխանցել այդ հաշվետվությունները Բանկին:</p>	<p>Ներկայացնել ամսական հաշվետվությունները Բանկին՝ ըստ պահանջի, ինչպես նաև որպես հաշվետվություններին կից հավելվածներ՝ Գ- ենթակետի գործողությունների շրջանակներում:</p>	ԾՀԹ
Ե	<p><b>ՄԻՋԱԴԵՊԵՐ և ՊՍՍԱՀԱՐՆԵՐ</b></p> <p>Ա. Տեղեկացնել Բանկին Ծրագրին առնչվող ցանկացած միջադեպի կամ պատահարի մասին, որը կարող է կամ հավանական է, որ ունենա էական բացասական ազդեցություն շրջակա միջավայրի, ազդակիր համայնքների, հանրության կամ աշխատողների վրա, ինչպես նաև աշխատողների կամ հանրության մահվան կամ լուրջ վնասվածքների հետևանքով առաջացած դեպքերը, բռնության, խտրականության կամ բողոքի ակտերը, մշակութային ժառանգության կամ կենսաբազմազանության ռեսուրսների վրա անսպասելի ազդեցությունները, շրջակա միջավայրի աղտոտումը, պատվարի խափանումը, հարկադրական կամ մանկական աշխատանքը, տեղահանում առանց պատշաճ իրավական ընթացակարգի (հարկադիր վտարում), սեռական շահագործման կամ բռնության (ՄՇԲ) կամ սեռական ոտնձգության (ՄՈ) մեղադրանքներ, կամ հիվանդությունների բռնկումներ: Բանկի պահանջով ներկայացնել մանրամասներ՝ միջադեպի կամ պատահարի վերաբերյալ:</p>	<p>Ա. Տեղեկացնել Բանկին միջադեպի կամ պատահարի մասին ոչ ուշ, քան 48 ժամ հետո: Բանկի պահանջին համապատասխան տրամադրել առկա մանրամասները:</p>	ԾՀԹ

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
	<p>բ/Կազմակերպել միջադեպի կամ պատահարի համապատասխան ուսումնասիրություն՝ դրա անմիջական, խորքային և հիմնական պատճառները պարզելու համար:</p> <p>Պատրաստել և համաձայնեցնել Բանկի հետ ուղղիչ գործողությունների պլան (ՈԻԳՊ), որտեղ կներկայացվեն այն միջոցառումները և գործողությունները, որոնք պետք է ձեռնարկվեն միջադեպը կամ պատահարը լուծելու համար ինչպես նաև կանխելու դրա կրկնությունը:</p>	<p>Բ. Միջադեպի կամ պատահարի վերաբերյալ ուսումնասիրության հաշվետվությունը և ՈւԳՊ ներկայացնել Բանկին ոչ ուշ, քան 10 աշխատանքային օր անց նախնական ծանուցումը ներկայացնելուց հետո, եթե Բանկի կողմից այլ ժամկետներ գրավոր կերպով չեն համաձայնեցվել:</p>	
<b>ԲՄՍ 1: ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԻ ՌԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ</b>			
1.1	<p><b>ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ/Կամ ՊԼԱՆՆԵՐ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ավարտել, վերահանրայնացնել և իրականացնել Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Շրջանակը (ԲՄԿՇ)՝ ուղղորդելու ԲՄ ռիսկերի և ազդեցությունների ընդհանուր կառավարումը, ենթաձրագրերի մակարդակով գործունեության գնահատումների պատրաստումը և կառավարման պլանների մշակումն ու իրականացումը: Թարմացնել ԲՄԿՇ-ը ըստ անհրաժեշտության՝ արտացոլելու Ծրագրի ռիսկերի, ազդեցությունների և գործունեության փոփոխությունները ծրագրի իրականացման ընթացքում:</li> <li>2. Մշակել, ավարտել և իրականացնել տեղանքին բնորոշ ՇՄՍԱԳ-ներ և համապատասխան ԲՄԿՊ-ներ կամ կիրառել Բնապահպանական և Սոցիալական Գործելակերպի Կանոնագրքեր (ԲՄԳԿ) Ծրագրի Մաս 2 և 3-ի շրջանակներում ցածր ռիսկայնությամբ շինարարական աշխատանքների համար՝ ապահովելով համապատասխան ԲՄՍ-ներին համահունչ լինելը:</li> <li>3. Պահանջել կապալառուներից և ենթակապալառուներից մշակել Կապալառուի Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլաններ (ԿԲՄԿՊ), որոնք համահունչ են աշխատանքների համար նախատեսված համապատասխան ԲՄԿՊ-ներին: Ապահովել, որ վերահսկող ինժեներները վերանայեն, հաստատեն և հետևեն այդ պլանների պահանջներին համապատասխանությունը՝ որպես պայմանագրի կառավարման մաս:</li> <li>4. Մշակել Առաջադրանքի պայմաններ (ԱՊ) Ռազմավարական բնապահպանական և սոցիալական գնահատման (ՄԲՍԳ) համար՝</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ոչ ուշ քան 3 (երեք) ամիսը ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից հետո և այնուհետև ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում:</li> <li>2. Տեղամասին բնորոշ ԲՄՍԱԳ-ների և ԲՄԿՊ-ների մշակում մանրամասն նախագծման փուլում, որոնք պետք է ավարտին հասցվեն ոչ ուշ քան Մաս 2 և 3-ի շրջանակներում գնումների գործընթացի մեկնարկը:</li> <li>3. Ավարտին հասցնել մշակումը նախքան Մաս 2-ի և 3-ի շրջանակներում շինարարական աշխատանքների մեկնարկը և իրականացնել մոնիթորինգ համապատասխան</li> </ol>	ԾՀԹ

	Նյութական միջոցներ և գործողություններ	Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
	<p>ապահովելով համապատասխանությունը ոռոգման բնագավառում կարգավորիչ բարեփոխումների և ազգային ռազմավարության մշակման շրջանակին, և պատրաստել գնահատումը՝ ուղղորդելու քաղաքական բարեփոխումների և ազգային ջրային, ազգային ոռոգման և գյուղական ջրամատակարարման և ջրահեռացման ռազմավարությունների մշակման հետ կապված ստորին հոսանքի ԲՍ ռիսկերի և ազդեցությունների կառավարումը:</p>	<p>աշխատանքների իրականացման ողջ ընթացքում:</p> <p>ԱՊ-ները /Առաջադրանքի պայմաններ/ մշակել մինչև կարգավորիչ բարեփոխումների և ռազմավարության մշակման մեկնարկը: ՌԲՍԳ-ը մեկնարկել Մաս 1-ի շրջանակներում իրականացվող Տեխնիկական Աջակցության (ՏԱ) իրականացմանը զուգահեռ:</p>	
1.2	<p><b>ԿԱՊԱԼԱՌՈՒՆԵՐԻ Ուղղորդում</b></p> <p>Ավելացնել ԲՍՀՊ-ի համապատասխան մասերը, ներառելով նաև համապատասխան ԲՍ գնահատումները կամ պլանները, աշխատանքի կառավարման ընթացակարգերը (ԱԿԸ) և վարքագծի կանոնները, գնումների փաստաթղթերի և կապալառուների և վերահսկող ընկերությունների հետ պայմանագրերի ԲՍ բնութագրերում:</p> <p>Հավաստիանալ, որ կապալառուները և վերահսկող ընկերությունները իրականացնում են պահանջները, և որ նրանք իրենց ենթակապալառուներից պահանջում են համապատասխանել իրենց համապատասխան պայմանագրերի ԲՍ բնութագրերին: Բանկին տրամադրել կապալառուների/ենթակապալառուների և վերահսկող ընկերությունների հետ կնքված համապատասխան պայմանագրերի պատճենները:</p>	<p>Գնումների փաստաթղթերի և համապատասխան պայմանագրերի պատրաստման շրջանակներում:</p> <p>Վերահսկել կապալառուներին Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում: Համապատասխան պայմանագրերի պատճենները ներկայացնել Բանկ՝ ըստ պահանջի:</p>	ԾՀԹ
1.3	<p><b>ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ</b></p>	<p>Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում</p>	ԾՀԹ



Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
	Իրականացնել խորհրդատվություններ, ուսումնասիրություններ, ներառյալ տեխնիկատնտեսական հիմնավորումները, մանրամասն նախագծի մշակումը (Փուլ 2-ի համար), կարողությունների զարգացումը, վերապատրաստումը և ցանկացած այլ տեխնիկական աջակցության գործողություններ Ծրագրի շրջանակներում, ի թիվս այլոց քաղաքականության բարեփոխումները և ռազմավարության մշակումը, ինչպես նաև շահագրգիռ կողմերի վերապատրաստման միջոցառումները՝ համաձայն բանկի համար ընդունելի հանձնարարականների, որոնք համահունչ են ԲՄՄ-ների պահանջներին: Այնուհետև պատրաստել և ավարտել այդ գործունեությունների արդյունքները համաձայն հանձնարարականների:		
1.4	<b>ՓՈՆԿԱՊԱԿՑՎԱԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</b> Եթե Ծրագրի իրականացման ընթացքում հայտնաբերվեն հարակից հաստատություններ (ինչպես սահմանված է ԲՄՇ-ում), ապա ապահովել, որ այդ հաստատությունների սեփականատերը և/կամ շահագործողը իրականացնեն համապատասխան գործողությունները սույն ԲՄՇ-ի և ԲՄՄ-ների կիրառելի պահանջներին համապատասխան, ներառյալ ԲՄԿՇ, ԲՄԿՊ, ԱԿԸ-ը, ՏՇ և ՇՆՊ:	Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում	ԾՀԹ
<b>ԲՄՄ 2: Աշխատանքի և աշխատանքային պայմաններ</b>			
2.1	<b>ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ</b> Ավարտել, հանրայնացնել և իրականացնել Ծրագրի Աշխատանքի Կառավարման Ընթացակարգերը (ԱԿԸ)՝ ապահովելով, որ ԱԿԸ-ի համապատասխան պահանջները ներառվեն ԾՀԹ-ի և շինարարական կապալառուների և ենթակապալառուների կողմից ներգրավված աշխատողների հետ կնքված պայմանագրերի դրույթներում: Թարմացնել ԱԿԸ-ն ըստ անհրաժեշտության՝ արտացոլելու ռիսկերի պրոֆիլների և/կամ ծառայությունների շրջանակի փոփոխությունները՝ համաձայն ԲՄՄ2-ի:	Մինչև ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը, այնուհետև կիրառել այն Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում:	ԾՀԹ

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
2.2	<b>ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ</b> Պահանջել կապալառուներից և ենթակապալառուներից իրականացնել առողջության եվ անվտանգության կառավարման միջոցառումներ՝ որպես տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի մաս՝ գնահատելու և կառավարելու ենթածրագրի Ա&Ա ռիսկերն ու ազդեցությունները համաձայն Ծրագրի Աշխատանքային կառավարման ընթացակարգի և դիտարկվող տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի:	Ներառել այս պահանջը մրցութային փաստաթղթերում նախքան մրցութային գործընթացի մեկնարկը: Վերանայել և հաստատել ԱԱԱ-ի կառավարման պլանը Կ-ԲՄԿՊ-ներում մինչև շինարարական աշխատանքների և ԱԱԱ-ի ռիսկեր պարունակող գործունեության մեկնարկը, այնուհետև իրականացնել պայմանագրի իրականացման ողջ ընթացքում:	ԾՀԹ
2.3	<b>ԲՈՂՈՔԻ ՄԵՒԱՆԻՋՍ ԾՐԱԳՐԻ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ</b> Ստեղծել և կիրառել բողոքների մեխանիզմ Ծրագրի աշխատողների համար, ինչպես նկարագրված է ԱԿԸ-ում և համահունչ է ԲՄՍ 2-ին:	Ստեղծել Բողոքների մեխանիզմ՝ նախքան Ծրագրում աշխատողներին ներգրավելը, և այնուհետև պահպանել ու կիրառել այն Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում:	
<b>ԲՄՍ 3: ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՂՏՈՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ ՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ</b>			
3.1	<b>ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ</b> Նախապատրաստել և իրականացնել Թափոնների կառավարման պլան (ԹԿՊ), որպես Ծրագրի համար մշակված Տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի և Կապալառուի ԲՄԿՊ-ի մաս՝ վտանգավոր և ոչ վտանգավոր թափոնները կառավարելու համար՝ համաձայն ԲՄՍ 3-ի:	Նույն ժամանակահատվածը, ինչը նշված է 1.1.2 կետում՝ համապատասխան ԲՄ գործիքի նախապատրաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
3.2	<b>ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ</b> Ներառել ռեսուրսների արդյունավետության և աղտոտվածության կանխարգելման ու կառավարման միջոցառումները որպես տեղամասին համապատասխան ԲՄԿՊ-ի և Կապալառուի ԲՄԿՊ-ի մաս, որը պետք է պատրաստվի վերը նշված 1.1.2 կետին համապատասխան:	Նույն ժամանակահատվածը, ինչը նշված է 1.1.2 կետում՝ համապատասխան ԲՄ գործիքի նախապատրաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
<b>ԲՄՍ 4: Համայնքի առողջություն և անվտանգություն</b>			

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
4.1	<b>ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ և ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ</b> Ներառել երթևեկության և ճանապարհային անվտանգության հետ կապված ռիսկերը կառավարելու միջոցներ, ներառյալ ծրագրի համար մատակարարվող ապրանքների, նյութերի և աշխատողների փոխադրումից բխող ռիսկերը, ինչպես պահանջվում է ըստ ԲՄԿՇ-ի և տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի:	Նույն ժամանակահատվածը, ինչը նշված է 1.1.2 կետում՝ համապատասխան ԲՄ գործիքի նախապատրաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
4.2	<b>ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆ և ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ</b> Գնահատել և կառավարել Ծրագրի գործողություններից բխող հատուկ ռիսկերը և համայնքի վրա ազդեցությունները, ներառյալ, բայց ոչ սահմանափակվելով, երթևեկության կառավարում, Ծրագրի աշխատողների վարք, արտակարգ իրավիճակների արձագանքում և մեղմացման միջոցառումների ներառում տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ում և Կապալառուի ԲՄԿՊ-ում, որը պետք է պատրաստվի ԲՄԿՇ-ի համաձայն:	Նույն ժամանակահատվածը, ինչը նշված է 1.1.2 կետում՝ համապատասխան ԲՄ գործիքի նախապատրաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
4.3	<b>ՄԵՌԱԿԱՆ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ և ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ / ՄԵՌԱԿԱՆ ՈՏԼՁԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՌԻՍԿԵՐ</b> Նախապատրաստել և իրականացնել ՍՇԲ և ՍՈ կանխարգելիչ գործողություններ՝ որպես տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի և Կապալառուի ԲՄԿՊ-ի մաս՝ ԲՄԿՇ-ի համաձայն՝ համապատասխան պայմանագրերի համար: Պլանը, որը կարող է ներառել վարքի կանոնների իրականացում, իրազեկության բարձրացում և արշավներ, և ՍՇԲ/ՍՈ-ի նկատմամբ զգայուն ԲԼՄ, պետք է համաչափ լինի Ծրագրի գործողությունների հետ առնչվող ՍՇԲ/ՍՈ ռիսկերին:	Նույն ժամանակահատվածը, ինչը նշված է 1.1.2 կետում՝ համապատասխան ԲՄ գործիքի նախապատրաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
4.4	<b>ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ</b> Գնահատել և իրականացնել միջոցառումներ՝ Ծրագրի անվտանգության ռիսկերը կառավարելու համար, այդ թվում՝ անվտանգության անձնակազմի (թիկնապահների) ներգրավման ռիսկերը՝ Ծրագրի աշխատողների, տարածքների, ռեսուրսների և գործունեության պահպանման համար՝ որպես ԲՄԿՇ-ի և տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի մաս, ըստ անհրաժեշտության:	Նույն ժամանակահատվածը, ինչը նշված է 1.1.2 կետում՝ համապատասխան ԲՄ գործիքի նախապատրաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
4.5	<p><b>ՊԱՏՎԱՐՆԵՐԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ</b></p> <p>Դիտարկել Մաս 3-ի շրջանակներում ֆինանսավորվող յուրաքանչյուր ջրամբարի սխեման և ներկայացնել պատվարների անվտանգության վերաբերյալ կիրառելի պահանջները համաձայն ԲՍՍ4-ի: Այս պահանջները պետք է ներառվեն Տեխնիկատնտեսական հիմնավորումների ԱՊ-ներում, Մանրամասն նախագծերում, տեղամասային ՇՄԱԳ-ում և ԲՍԿՊ-ներում:</p>	<p>Ոռոգման սխեմաների ընտրությունից առաջ պատվարների անվտանգության միջոցառումները պետք է ներառվեն ջրամբարների նախագծերում և համապատասխան ԲՍԿՊ-ներում նախքան շինարարության մեկնարկը:</p>	ԾՀԹ
<b>ԲՍՍ 5: ՀՈՂԵՐԻ ՁԵՌՔԲԵՐՈՒՄ, ՀՈՂԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱՐԿԱԴԻՐ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՈՒՄ</b>			
5.1	<p><b>ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ</b></p> <p>1. Ավարտել, հանրայնացնել և իրականացնել Ծրագրի համար Տարաբնակեցման Շրջանակ (ՏՇ), որը համապատասխանում է ԲՍՍ5-ին:</p> <p>2. Պատրաստել և իրականացնել Տարաբնակեցման պլան (ՏՊ) կամ Կենսամակարդակի բարելավման պլան՝ կապված Մաս 2-ի շինարարական աշխատանքների համար հողերիի ձեռքբերման հետ, ինչպես սահմանված է Տարաբնակեցման շրջանակում և համահունչ է ԲՍՍ5-ին:</p>	<p>1. Ավարտել և հանրայնացնել, ՏՇ-ը Ծրագրի ուժի մեջ մտնելուց ոչ ուշ քան 3 (երեք) ամիս հետո, որից հետո կիրառել ՏՇ-ը Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում:</p> <p>2. Նախքան նախատեսվող աշխատանքների մեկնարկը իրականացնել համապատասխան տարաբնակեցման պլան, երաշխավորելով, որ ամբողջական փոխհատուցում է տրամադրվում, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նախքան հողի ձեռքբերումը և գույքի տիրապետումը տեղահանված անձինք կվերաբնակեցվեն և կտրամադրվեն վերաբնակեցման նպաստներ:</p>	ԾՀԹ

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
<b>ԲՄՍ 6: ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԻ ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՑՈՒՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ</b>			
6.1	<b>ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅԱՆ ՌԵՍԿԵՐ ԵՎ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</b> Գնահատել և կառավարել կենսաբազմազանության հետ կապված ռիսկերն ու ազդեցությունները՝ որպես ԲՄԿԾ-ի և տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի մաս, ներառյալ Կենսաբազմազանության կառավարման պլանի (ԿԿՊ) պատրաստումը, որտեղ բացահայտված են կենսաբազմազանության համար էական ռիսկերը և բացասական ազդեցությունները՝ ԲՄՍ6-ին համահունչ:	Նույն ժամանակահատվածը ինչ նշված է 1.1.2-ում համապատասխան ԲՄ գործիքների նախապատաստման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
<b>ԲՄՍ 7: ՀՆԷԱԲՆԱԿ ԺՈՂՈՎՈՒՐ/ ԵՆԹԱՍԱՀԱՐԱՅԻՆ ԱՖԻԿԱՅԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆԱՊԱՀՈՎ ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ</b>			
7.1	Այս ստանդարտը Ծրագրին չի վերաբերում		
<b>ԲՄՍ 8: ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ</b>			
8.1	<b>ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ և ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</b> Մաս 2-ի և 3-ի շրջանակներում, եթե հայտնաբերվի, որ որևէ ոռոգման կամ ՋՋ սխեմաներ ներառում են մշակութային, պատմական, գեղարվեստական կամ հնագիտական նշանակություն ունեցող ֆիզիկական օբյեկտներ, վայրեր կամ կառույցներ, ապա պետք է մշակել, ընդունել և իրականացնել Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան (ՄԺԿՊ)՝ որպես տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի մաս: Այս ամենը պետք է իրականացնել Ծրագրի համար մշակված ԲՄԿԾ-ի ուղեցույցներին և ԲՄՍ8-ին համապատասխան:	Նույն ժամանակահատվածը ինչ նշված է 1.1.2-ում համապատասխան ԲՄ գործիքների ընդունման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
8.2	<b>ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԳՏԱԾՈՆՆԵՐ</b> Նկարագրել և կիրառել պատահական գտածոների ընթացակարգերը որպես տեղանքին բնորոշ ԲՄԿՊ-ի մաս՝ Ծրագրի շրջանակներում պատրաստված ԲՄԿԾ-ի ուղեցույցներին համապատասխան:	Նույն ժամանակահատվածը ինչ նշված է 1.1.2-ում համապատասխան ԲՄ գործիքների ընդունման և իրականացման համար:	ԾՀԹ
<b>ԲՄՍ 9: ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՆՈՐԴՆԵՐ (Սույն ստանդարտը կիրառելի է միայն Ֆինանսական միջնորդների (ՖՄ) ներգրավված ծրագրերի համար)</b>			
9.1	Այս ստանդարտը Ծրագրին չի վերաբերում		
<b>ԲՄՍ 10: ՇԱՀԱԿԻՐ ԿՈՂՄԵՐԻ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ և ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ</b>			
10.1	<b>ՇԱՀԱԿԻՐՆԵՐԻ ՆԵՐԳՐԱՎՄԱՆ ՊԼԱՆ</b> Ծրագրի համար ավարտել, հանրայնացնել և իրականացնել Շահակիրների ներգրավման պլան (ՇՆՊ), համահունչ ԲՄՍ10-ին, ապահովել, որ շահակիր կողմերին ժամանակին տրամադրվի համապատասխան, հասկանալի և մատչելի տեղեկատվություն՝ ըստ հավուր պատշաճի նրանց հետ խորհրդակցելով, գերծ լինելով շահարկումից,	Ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից ոչ ուշ, քան 1 (մեկ) ամիս հետո, այնուհետև կիրառել այն Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում:	ԾՀԹ

Նյութական միջոցներ և գործողություններ		Ժամանակացույց	Պատասխանատու մարմին
	միջամտությունից, հարկադրանքից, խտրականությունից և ահաբեկումից: Թարմացրել ՇՆՊ-ը, ըստ անհրաժեշտության՝ արտացոլելու տեղում իրականացվող աշխատանքները, առաջացող ռիսկերը և աշխատանքների ծավալի ցանկացած փոփոխություն:		
10.2	<p><b>ՄՐԱԳՐԻ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՄԵՆԱՆԻԶՄ</b></p> <p>Ձևավորել, հանրայնացնել, պահպանել և կիրառել հասանելի բողոքների մեխանիզմ՝ Ծրագրի հետ կապված խնդիրների եւ բողոքների լուծումը ստանալու և հեշտացնելու համար՝ արագ, արդյունավետ և թափանցիկ ձևով, որը հասանելի է Ծրագրի ազդակիր կողմերին՝ մշակութային առումով համապատասխան և հասանելի է Ծրագրի ազդակիր կողմերին՝ անվճար և առանց փոխհատուցման, ներառյալ խնդիրները և բողոքները, որոնք ԲՄՄ10-ին համահունչ ներկայացված են անանուն կերպով:</p> <p>Բողոքների մեխանիզմը պետք է կարգավորված լինի ՄՇԲ և ՍՈ՝ բողոքների լուծման, գրանցման և հեշտացման համար, այդ թվում՝ տուժածներին համապատասխան գենդերային բռնության ենթարկվածներ ծառայություններ տրամադրելու միջոցով՝ պահպանելով գաղտնիությունը:</p>	Ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից ոչ ուշ, քան 1 (մեկ) ամիս հետո, այնուհետև կիրառել այն Ծրագրի իրականացման ողջ ընթացքում:	ԾՀԹ
<b>ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԻՉՆԵՐ</b>			
<p>Հետևյալ գործողությունները իրականացման պատրաստականության ցուցիչներն են</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ԲՄ թիմը ստեղծվել է և համալրվել որակավորված մասնագետներով՝ համաձայն Մաս Ա-ի:</li> <li>2. Ծրագրի ԲՄ գործիքները, որոնք ընդգրկում են ԲՄԿՊ, ՏՇ, ԱԿԸ և ՇՆՊ-ը, վերջնականացվել և ընդունվել են՝ համաձայն ԲՄՄ1-ի Գործողություն 1.1.1-ի, ԲՄՄ2-ի Գործողություն 2.1-ի, ԲՄՄ5-ի Գործողություն 5.1-ի և ԲՄՄ10-ի Գործողություն 10.1-ի:</li> <li>3. Ծրագրի մակարդակով ԿԲԼՄ-ն ստեղծվել է ԲՄՄ10-ի Գործողություն 10.2-ի համաձայն:</li> </ol>			